



Ataxie

Wat is het?

Ataxie is een coördinatiestoornis die meestal wordt veroorzaakt een ziekte van de kleine hersenen (= cerebellum). In dat geval spreken we ook wel van een cerebellaire ataxie. Dit is geen diagnose op zich, maar meer een uiting van tal van neurologische aandoeningen (zie onder). Het is niet bekend hoeveel patiënten er zijn met een vorm van cerebellaire ataxie, maar de stoornis is relatief zeldzaam.

Waar heb je last van?

De coördinatiestoornis komt tot uiting als verstoring van de willekeurige motoriek. Veel voorkomende problemen zijn een onzeker looppatroon (als een dronkenman), onduidelijk spreken (dronkenmanspraak), misgrijpen, trillen van de handen en dubbelzien. Als de ataxie ernstig is kunnen mensen gaan vallen en zich verslikken. Afhankelijk van de oorzaak van de cerebellaire ataxie kunnen er nog andere neurologische verschijnselen optreden.

Wat is de oorzaak?

Cerebellaire ataxie kan worden veroorzaakt door veel verschillende neurologische aandoeningen, zoals een tumor of ontsteking in de kleine hersenen, multipele sclerose, een beroerte, bijwerking van de bepaalde medicijnen, erfelijke aandoeningen of stofwisselingsziekten. Meestal wordt een over de jaren geleidelijk toenemende ataxie veroorzaakt door een foutje in een gen wat tot een vervroegde veroudering (degeneratie) van de kleine hersenen leidt. Bij veel patiënten met een cerebellaire ataxie die over de jaren langzaam erger wordt kan echter geen precieze oorzaak worden gevonden.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

De belangrijkste stap is het uitvragen van de klachten en het doen van lichamelijk onderzoek. Op basis hiervan kan de neuroloog vaststellen of er sprake is van cerebellaire ataxie. Vervolgens is verder onderzoek nodig om de oorzaak op te sporen. Dat betreft in de meeste gevallen een MRI-scan van het hoofd. Ander onderzoek houdt verband met mogelijke onderliggende oorzaken, maar vaak is er bloedonderzoek, DNA-onderzoek of een ruggenprik nodig.

Wat kun je eraan doen?

Sommige oorzaken van cerebellaire ataxie zijn behandelbaar. Denk bijvoorbeeld aan het stoppen van een medicijn waarvan de ataxie een bijwerking is of het verwijderen van een tumor in de kleine hersenen. In veel gevallen is behandeling echter niet mogelijk. Met bepaalde medicijnen kan worden geprobeerd de coördinatiestoornis enigszins te verbeteren. Belangrijker is het verwijzen naar hulpverleners als een fysiotherapeut en logopedist, voor training en gerichte adviezen. Afhankelijk van de ernst, de oorzaak en de bijkomende problemen kunnen ook andere specialisten worden ingezet, zoals



Ataxie

een uroloog, revalidatiearts of klinisch-geneticus.

Meer weten?

www.ataxie.nl

www.ataxia.org (Engelse website)

April 2012 / revisie december 2015 / revisie februari 2019